

DE KERSTAVOND VAN TOM EN HANNEKE

D. MENKENS—VAN DE SPIEGEL

„Hoor eens, jongens, nu moeten jullie vanmiddag een flinke wandeling gaan maken. Tippel bijvoorbeeld naar Dennendorp. Dat is een mooie weg. Ik heb nog erg veel te doen, anders ging ik met jullie mee. Maar samen vermaak je je ook wel, hè?” De jongens, Tom en Hanneke Verdoorn, die gelogerd zijn bij oom Fred en tante Jo op het mooie Veluwedorp Eslo, kijken elkaar aan. Ze hebben er helemaal geen zin in, met z'n tweeën te gaan wandelen. Als tante meeding was het iets anders, of als ze met oom meemochten in de auto.... Oom is dokter en vanmorgen zijn ze met hem meegereden, toen hij zijn patiënten ging bezoeken. Dat vonden ze leuk. Maar nu zegt hij niets. Nou, dan moeten ze in vredesnaam maar met z'n beidjes op stap.

„Eigenlijk is het toch prettiger, om met Kerstmis thuis te zijn,” zegt Hanneke, als ze samen op de Dennendorpseweg lopen.

„En jij was eerst zo blij, dat we naar oom en tante mochten. Ze zijn aardig genoeg, is 't niet?”

„Jawel, maar ze hebben niet eens een Kerstboom. Het is net of het helemaal geen Kerstfeest wordt.”

„Kerstfeest is toch niet het feest van de Kèrstboom?”

„Dat weet ik ook wel, maar hij hóórt er bij. En om ons de hele middag weg te sturen. . . . Dat zou moeder niet doen.”

Hanneke's stem klinkt een beetje vreemd. Net of ze bijna huilt. Tom, grote jongen van twaalf, slaat zijn arm om de schouders van het tienjarig zusje. „Kom, Hanneke, niet verdrietig worden. Laten we er aan denken, hoe fijn het voor vader en moeder is, deze keer eens het Kerstfeest bij opa en oma te vieren. En was het dan vanmorgen niet enig, om met oom langs al die bosweggetjes te tuffen?”

„Nogal wat aan. Bij ieder boerenhuisje zo'n tijd te zitten wachten. . . .”

„Morgen of overmorgen gaan we met oom en tante een reuzetocht over de Veluwe maken, hè? Zó iets kan thuis niet.”

Ja, dat weet Hanneke. En eigenlijk is ze ook wel graag hier, maar dat ze nu vanmiddag, juist de middag vóór het feest weggestuurd werden, bevalt haar niet. Ze zou veel liever tante geholpen hebben, zoals ze het moeder vaak doet. Ze zou dan aan tante gevraagd hebben, of ze wat sparregroen uit het bos halen mocht, om de kamer te versieren. Nu lopen ze op deze stille weg, waar niets te beleven valt. In de zomer is het hier zo anders. Dan zijn er veel vacatiegangers in hotels en pensions, dan zijn er ook vaak aardige kinderen om mee te spelen. Maar nu — niks gedaan, hoor!

„Zeg Tom, als we eens een avontuur beleefden! Als we eens een stroper ergens in een hutje vonden, of een oude, zieke vrouw, waar niemand naar omkeek, of een paar verdwaalde kinderen! Jà, willen we eens zo'n smal paadje ingaan?”

Echt iets voor Hanneke. Maar oom en tante vinden het niet goed, als ze op die bospaadjes gaan dwalen.

„Wil je soms zelf een verdwaald kind worden?”

„Als je precies onthoudt hoe je gekomen bent, verdwaal je niet. Toe, zullen we?”

„Nee, het mag niet, dat weet je.”

Hanneke trekt een raar gezicht. Die Tom hangt zó de brave jongen uit. . . . Verveeld sjokt ze achter hem aan. Dan ineens — wat is dat? Jongensstemmen, die lachen en schreeuwen.

„Wat zou dat zijn, Tom?”

„Jongens natuurlijk, en ze hebben meer plezier dan wij.”

„Jongens die wat uitspoken, vást! Ga je mee er op af? Kijk, daar is een bredere weg. Die mogen we wel op. Kòm, jò!” Ze holt al

weg, luistert niet eens naar wat Tom zegt. Hij er achteraan. Geloof niet dat het makkelijk is, Hanneke in te halen, want hollen dat die kan...! Tom wint het natuurlijk wel, als ze op een gewone weg zijn, maar ons Hanneke is al gauw van het pad, springt dwars door de struiken op het geluid af. Tenger als ze is, glipt ze overal doorheen. Takken striemen haar het gezicht, maar dat merkt ze nauwelijks. Daarginds is een dier in nood, heeft ze begrepen. Ze verstaat wel niet veel van het Gelders dialect, maar snapt toch genoeg. Misschien zo'n aardig konijntje, dat gaan ze allicht doodmaken, want ze hoorde zo iets van „kerstbout”. Jongens kunnen zo wreed zijn en Hanneke is een echte dierenvriendin. Ah, gelukkig, het struikgewas wordt minder dicht, het wordt lichter om haar heen en dàn... Een open plek, vier jongens en een stekelig iets, dat als een voetbal wordt gebruikt.

„Vort ding, kop uut,” en ja, juist als Hanneke er bij is, rolt het balletje uit elkaar, komt er een klein kopje te voorschijn, dat meteen een schop van zo'n klompenvoet krijgt.

„Hou op, akeligheid, lelijke...” De woorden die ons meisje er uit gooit zullen we maar niet herhalen. Ze zijn verre van netjes, maar die Hanneke is door het dolle heen, vliegt op de schoppende jongen af, beukt hem met beide vuisten, holt dan naar de ander, die het diertje een eind wegtrapt. „Dáár,” roept ze en schopt hem met kracht tegen het scheenbeen, ze valt en zou misschien zelf met de klompenvoeten kennis hebben gemaakt, als Tom zich niet tussen de jongens had geworpen. Hanneke is al weer overeind, wil Tom te hulp komen, maar grove jongenshanden houden haar vast. Jawel, die jongens met z'n vieren zullen zich laten afranselen door twee van die „stadse lu”. Waar komen ze vandaan, die kale opscheppers! In de zomer zijn er hele zwermen van zulke kinderen, dan spelen die hier de baas, maar nù... .

Hanneke verstaat het woord „dokter”, kijkt de jongen aan, die het zegt. Ja, die heeft ze vanmorgen bij een van de boerderijtjes gezien, toen ze zaten te wachten in de auto.

„Jóú ken ik,” grauwt ze hem toe. „Ja, de dokter is onze oom en ik zal het hem lekker vertellen. Let maar eens op, wat er dan gebeurt, mannetje! Dan gaat hij naar je vader en hij vertelt het aan de politie. Dieren martelen wordt streng gestraft. Jullie gaan naar een tuchtschool, jullie...”

Wèg hollen de jongens. Ze rennen of de politie nù al achter ze

aan zit. Een eind verder is een pad en als hazen hollen ze dat in. Tom staat nog in vechthouding en Hanneke's mond valt wijd open. „Die zijn we kwijt,” zegt Tom met een zucht van opluchting. „Zus toch, dat je zó die knullen te lijf ging. En wat zie je er uit! Je gezicht bloedt.”

„Kwam door de takken. Ik ben nou eenmaal niet zo voorzichtig als jij. Als het aan jou had gelegen, was het arme dier dood.”

„Het leeft nou ook niet erg meer, geloof ik. Wie weet, hoelang ze al met hem gevoetbald hadden.”

Hanneke knielt bij het diertje neer, dat probeert weg te komen, blijkbaar niet kan en nu met bange oogjes haar aankijkt. „O Tom, zie toch eens, er zit bloed aan zijn bekje. Och, dat stumpertje. Hij kan zich niet eens meer oprollen.”

„Dat weet je niet. Hij houdt misschien al net zoveel van je als klos-klos-klompertje.”

„Jò, engerd, doe niet zo flauw. We moeten proberen, hem in leven te houden. We nemen hem mee. Misschien weet oom wel raad.”

„Oom is geen dierenarts, dame!”

„Nee, alleen maar mensenarts. En die weten niks, hè? Kom, pak hem op!”

„Als jij me maar vertelt hóé. Ik kan hem toch zeker niet op mijn arm nemen? Stekels prikken.”

„En zwiepende takken, die in je gezicht slaan, doen ook pijn,” antwoordt Hanneke, maar ze begrijpt toch de moeilijkheid. Ze zitten hier midden in het bos, ze weet niet eens goed, hoe ze weer op de straatweg moeten komen en, eenmaal dáár is het nòg een halfuur lopen.

„Ik weet wat,” roept ze. „We doen hem in mijn sjaal. Die kan ik best missen, want het is helemaal niet koud.”

„Ja, en ik kan best zonder pet. Die leggen we onder hem. Dan ligt hij een beetje stevig.”

De sjaal wordt uitgespreid, de pet er op, dan probeert Tom het angstige diertje op te pakken. Au-au-au! Dat valt niet mee. Er zit bloed aan zijn hand, maar — dit is niet van hemzelf. Het arme egeltje heeft niet enkel maar een beschadigd kopje, ook aan de pootjes schijnt het gewond te zijn.

„Onze zakdoeken onder hem,” zegt Hanneke. „Zo, nu kan er geen bloed aan de pet komen.”

„Als hij tenminste niet blijft bloeden.” Tom kijkt bedenkelijk. Het is zijn Zondagse pet en de enige, die hij bij zich heeft.

„Een dier is toch zeker meer waard dan een pet?” doet Hanneke verontwaardigd. „Je moogt mijn muts wel op, als je petje vuil wordt. Zul je er dan even snoezig uitzien!”

Wanneer de sjaal dichtgeknoopt is, gaan ze met hun pakketje op huis aan. Een eindje verder vinden ze een goed pad, dat naar de straatweg voert. Gelukkig. Hoe eerder egeltje thuis is, hoe beter.

Ja, oom is dokter, maar een gewond egeltje heeft hij nog nooit behandeld. Hij trekt een bedenkelijk gezicht, als op het aanrecht in de keuken de sjaal wordt losgeknoopt. Tante komt er ook bij en hoort wat er gebeurd is.

„Zielig,” zegt ze, „maar dat diertje gaat dood.”

„Daar ben ik ook bang voor,” zegt oom. „Ik geloof dat een spuitje de grootste weldaad voor hem zou zijn.”

„O ja, oom, dan heeft hij een hele poos geen pijn meer, hè?”

„Dan heeft hij nóóit meer pijn,” antwoordt oom.

„U maakt hem toch niet dood?”

„Kindlief, als een dier zo lijden moet, is dat heus het beste. Eén prik en het voelt niets meer.”

„Maar hij wil zo graag leven,” komt het op huilerige toon.

„En ze hebben er samen zo hun best voor gedaan,” helpt tante. Hanneke kijkt haar dankbaar aan. Zie je wel, tante heeft ook meelij met het stakkerdje.

„Zullen we eens proberen, of hij iets eten wil?”

„Melk, tante, die lusten egels graag,” roept Tom. „Wij hadden er de vorige zomer een in de tuin en elke avond kreeg hij een schotelletje vol. Soms ook kwam hij in de keuken om de melk van de poes op te drinken. We noemden hem klos-klos-klompertje, omdat hij zo'n lawaai maakte. Net een jongen op klompen.”

„En op het eind was hij zo mak, dat je hem over zijn kopje mocht aaien. Dan liet hij zelfs zijn stekels zakken,” vertelt Hanneke. „Toen het koud werd kwam hij niet meer, en vader zei dat hij aan zijn winterslaap was begonnen.”

„Ja,” antwoordt oom, „egels houden een winterslaap. Ik denk dat die jongens het diertje ergens hebben gevonden.”

„Een eind verder was een grote stapel takkebossen,” zegt Tom. „Misschien heeft hij daar wel in gezeten.”

„Dat kan best. Maar jongens, kijk eens, er komt leven in.”
„Wat je dan leven nóémt,” zegt tante. ’t Egeltje heeft zijn kopje tussen de stekels getrokken, lijkt nu wel wat op een raagbol.

„Ja, dat noem ik leven,” antwoordt oom. „Zoals jullie allicht weet, hebben egels een bijzondere spier, waardoor ze zich kunnen ineenrollen. Ik vreesde, dat hij die spier niet meer kon gebruiken, maar dat schijnt toch het geval te zijn, al is het nog niet volkomen. Vooruit, de melkproef.”

Het raagbolletje wordt voorzichtig op de grond gelegd, een schoteltje melk dicht bij hem neergezet — dan gaan ze met z’n vieren de keuken uit, laten evenwel de deur een eindje open. Achter elkaar staan ze in de gang, Hanneke voorop. Zóú hij drinken? Het duurt wel lang voor er beweging in het bolletje komt, maar eindelijk. . . . Jà, hij doet het. Hanneke zou wel willen juichen, maar ze mag de kleine patiënt niet laten schrikken. O, kijk toch, hij drinkt heel het schoteltje leeg.

„Die hoeft nog geen spuitje,” fluistert tante.

„Nee, die is er niet zo erg aan toe als ik dacht,” fluistert oom terug.

„Zouden we hem niet een beetje kunnen verbinden?” vraagt Hanneke iets te luid.

„Ga gerust je gang, jongedame! Pleisters, verbandgaas, watten, zeg maar wat ik voor je halen moet.”

Nee, dat zou niet te doen zijn. Zodra het diertje Hanneke hoorde, trok hij het kopje weer tussen de stekels.

„Hij is nog niet zover, dat je hem aaien kunt, zusje!”

„Maar zover komt hij best. Heeft u nog niet wat voor hem, tante? Geweekt brood lust hij ook en pap, o, en nog veel meer.”

„Straks krijgen we een egel met een bedorven maag,” zucht oom.

„Of ik nog geen patiënten genoeg heb! Op die manier kunnen we morgenmiddag niet gaan rijden, hoor! Als ik een overvoerde egel achter moet laten, doe ik het niet.”

„Ik zal jullie een mandje geven,” zegt tante. „Er is in de schuur nog wat hooi. Daar maken jullie dan maar een warm bedje van voor hem. Alleen weet ik niet, hoe jullie hem er in moeten krijgen.”

„O tante, dat spelen we best klaar,” juicht Hanneke.

Oom en tante verdwijnen, maar Tom en Hanneke merken nauwelijks dat ze alleen zijn. Alleen? Welnee, ze hebben immers hun egeltje?

„Blijven jullie hier Kerstavond vieren?” vraagt oom ’s avonds om

de hoek van de keukendeur. Tom en Hanneke zitten alweer bij egeltjes mandje. Veel is er niet aan hem te zien, maar ze willen toch zo graag weten, of hij werkelijk opknapt. Straks heeft hij geweekt brood gegeten en nog wat melk gedronken. Hanneke mocht vlak bij hem komen en ze gelooft, dat hij haar al kent. Ze noemt hem Egie en het is waar, toen ze zachtjes tegen hem praatte terwijl hij at, keek hij haar met zijn kraaloogjes aan. Bloeden doet hij niet meer. Zijn bekje zal hem wel niet zoveel pijn doen, anders liet hij het eten staan. Als zijn pootjes nu maar beter worden, zodat hij weer goed lopen kan en als hij zich maar weer helemaal tot een bolletje kan rollen, zal Egie wel gauw een gezond egeltje zijn. Dan mag hij in de schuur in een fijn holletje zijn winterslaap voortzetten, heeft tante beloofd.

„Ik geloof dat hij het vlugst geneest, als jullie hem rustig laat liggen,” zegt oom. „En kom nu mee. Wij beginnen hier het Kerstfeest op de avond van de vier en twintigste.”

„Bij ons thuis ook, oom,” antwoordt Hanneke en wéér doet haar stem een beetje raar. Tom denkt: wacht maar, aanstonds beleven we wat. Hanneke was onder het eten zó met haar gedachten bij het egeltje, dat ze niet eens gemerkt heeft, hoe de suitedeuren stijf dicht waren. Dat gebeurt anders nooit. Hij dacht daar het zijne van. „O-o-o,” roepen ze allebei, als ze met oom de achterkamer binnenkomen en nù de suitedeuren open zien. Want in die voorkamer . . . Pràchtig is het daar. Dennengroen, hulst vol bessen, helrode tulpjes, sneeuwwitte hyacinten en kaarsen, overal kaarsen, een versiering zo fijn als ze nog nooit hebben gezien. Tom vindt zo gauw geen woorden, maar Hanneke roept: „O tante, dit — dit is een feestzaal!” „Ja, het is een feestzaal,” antwoordt tante „en we gaan er het feest vieren van onze grote Koning.”

„Nou begrijp ik, waarom we vanmiddag weg moesten en dat u het zo druk hadt en nog zoveel doen moest en . . .”

Zus, ratel niet zo, zou Tom willen zeggen, maar hij zwijgt. Wanneer de anderen dit ook doen, begrijpt Hanneke eindelijk, dat ze nu eens stil behoort te zijn en óók haar gedachten moet bepalen bij Hem, Wien ter ere dit feest zal worden gevierd. Oom gaat aan de piano zitten en hij speelt: „Hoe zal ik U ontvangen.” Al de verzen kennen ze en zingen die mee. Ze zingen ook nog: „Nu zijt wellekome”, o, en nog véél meer. Dit is Kerstfeest zoals thuis, dit is het feest van aanbidding.

Later, als ze alles eens goed hebben bekeken, als ze genoten hebben van warme limonade en kerstkrans, zegt Hanneke: „Jammer dat Egie geen poes is, hè tante, of een hondje. Dan mocht hij ook in de kamer.”

„Jij met je Egie,” lacht Tom. „O tante, u hadt haar vanmiddag moeten zien. Ze vloog zó op die jongens af.”

„Nou, zo'n arm dier ook. . . . Ik kan het niet hebben dat dieren geplaagd worden en een egel is wàt een lief dier.”

„Dat zullen de muizen en insecten niet met je eens zijn, Hanneke,” zegt oom. „Je weet toch zeker wel, wat het gewone voedsel van een egel is, hè?”

„Ja,” weifelt Hanneke, „maar het zijn schadelijke dieren, die hij opeet.”

„Moet u weten, hoe ze de witte muizen van mijn vriend Joop vertroetelt,” zegt Tom. „En een muis is een muis, of hij nu wit is of grijs.”

„Poezen zijn ook zulke schatten, maar die eten vogeltjes,” zegt tante.

„Eigenlijk vind ik dat allemaal even akelig,” antwoordt Hanneke. „Lach me gerust uit, maar ik houd van alle dieren en ik vind het afschuwelijk, dat ze elkaar opeten.”

„We lachen je niét uit, Hanneke, want het ís akelig. En het ergste is, dat dit eigenlijk door de zonde van de mensen zo is geworden.” Als oom twee paar verwonderde ogen op zich gericht ziet, gaat hij voort: „Jullie weten toch wel, hoe het eenmaal in het Paradijs was? Daar was geen dood. Daar waren geen gevaarlijke dieren. Ze kwamen allemaal bij Adam om van hem hun naam te ontvangen. En ze aten elkaar niet op. Ja, ook de leeuwen en tijgers waren goede, zachtaardige dieren, Hanneke! Maar toen de zonde er was, was er ook de dood. En onthoudt dàt goed: het waren de mensen, die hadden gezondigd. Zij hadden gegeten van de verboden boom. Het aardrijk zij om ùwentwil vervloekt, zei God tot Adam. En als nu de Here Jezus niet was geboren, zou die vervloeking voor altijd gebleven zijn. Dan zou er nooit uitzicht geweest zijn op iets beters. Maar Hij kwam, Hij droeg de vloek en verzoende onze schuld. Je weet wel, dat deed Hij aan het kruis. De Here Jezus had ons zó lief, dat Hij Zijn plaats in de hemel wou verlaten, om als een klein Kindje op aarde te komen en eenmaal àlle dingen nieuw te maken. Zover is het nog niet, maar zover komt het en

misschien veel gauwer dan we denken. We hebben er straks van gezongen: Nog is die dag verborgen, wacht hem gelovig af. Ja, gelovig en biddend. We mogen ons op het Kerstfeest er over verheugen, dat Hij als Kindje kwam, maar we mogen ook verlangend uitzien naar de tijd, dat Hij terugkomt om als Koning te regeren. Dan zal er geen dood, geen ziekte, geen pijn meer zijn. Dan zal er ook voor de dieren geen lijden meer wezen, dan zal het op aarde nog mooier worden dan het was in het Paradijs. Dan zullen er niet enkel maar twee mensen zijn, doch vele miljoenen, die Hem eeuwig zullen danken voor de verlossing, die Hij ze bracht.”

Zó hebben Tom en Hanneke het Kerstfeest nog nóóit beschouwd. Ze hebben vele, véle malen gezongen „die miljoenen eens zaligen zal”, maar daarbij niet gedacht aan de miljoenen die eenmaal de vernieuwde aarde zullen bewonen, wanneer de Here Jezus er zal zitten op Zijn troon.

„Als we de Heiland nu maar liefhebben met heel ons hart en dicht bij Hem blijven, zullen we ook behoren tot die miljoenen,” zegt tante.

„Het is niet zo moeilijk om Hem lief te hebben, als je bedenkt hoeveel Hij voor ons heeft gedaan,” vindt Hanneke.

„Het is iets, waarom je moet bidden,” antwoordt oom.

„Wat een fijne avond was het, hè,” zegt Hanneke, als ze een uurtje later met Tom naar boven gaat.

„Ja, en nu moet het Kerstfeest eigenlijk nog beginnen,” antwoordt hij. „Geloof maar dat die Kerstdagen ook enig worden.”

„Maar ze kunnen nooit mooier worden dan het deze avond was.”

„Dat is zo.”

En hoe het met het egeltje afgelopen is? Best. Na een paar dagen kon hij weer goed lopen en zich tot een balletje oprollen. Dat deed hij echter nooit als Hanneke naar hem toekwam. Die kende hij en hij wist, dat ze hem gewoonlijk wat lekkers bracht.

„Hij gaat vast huilen, als we weggaan,” grapte Tom. Maar juist een dag voor hun vertrek kwam hij 's morgens niet uit de schuur in de keuken. En toen ze gingen kijken ontdekten ze, dat hij zich diep in zijn warme nestje had gegraven, zo diep, dat ze hem bijna niet vonden.

„Nu stil laten liggen, jongens,” zei oom. „Hij is weer in zijn winterslaap.”

„Maar ik denk vast, dat hij van de zomer hier in de tuin blijft,” zei Tom.

„Zet u dan elke avond een schoteltje melk voor hem neer, tante?” vroeg Hanneke.

„Stellig. En kom jij dan kijken, hoe hij het opdrinkt?”

„O ja, tante, graag!”

„Komt niks van,” zei Tom. „Dan heeft ze klos-klos-klompertje weer en denkt ze niet eens meer aan Egie.”

„Zou jij wel willen. Dan kon je alleen gaan, hè? Maar ik kom wàt graag mee.”